

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2014/5

Karar Sayısı : 2014/65

Karar Günü : 27.3.2014

R.G. Tarih-Sayı : 12.12.2014-29203

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : İstanbul 4. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 12.1.2011 günlü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 166. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan “...ve bu karar, diğer mahkemeyi bağlar.” ibaresinin Anayasa'nın 36. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Davacı tarafından, adına tescil ettirdiği markanın davalılar tarafından kullanımının durdurulması, tecavüzün önlenmesi ve tazminat talebiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

Kanun'un itiraz konusu ibarenin de yer aldığı 166. maddesi şöyledir:

“Davaların birleştirilmesi

MADDE 166- (1) Aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalar, aralarında bağlantı bulunması durumunda, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden ilk davanın açıldığı mahkemede birleştirilebilir. Birleştirme kararı, ikinci davanın açıldığı mahkemece verilir **ve bu karar, diğer mahkemeyi bağlar.**

(2) Davalar, aynı yargı çevrelerinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış ise bağlantı sebebiyle birleştirme ikinci davanın açıldığı mahkemeden talep edilebilir. Birinci davanın açıldığı mahkeme, talebin kabulü ile davaların birleştirilmesine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren, bununla bağlıdır.

(3) Birleştirme kararı, derhâl ilk davanın açıldığı mahkemeye bildirilir.

(4) Davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda, bağlantı var sayılır.

(5) İstinaf incelemesi ayrı dairelerde yapılması gereken davaların da bu madde hükmüne göre birleştirilmesine karar verilebilir. Bu hâlde istinaf incelemesi, birleştirilen

davalarda uyumsuzluğu doğuran asıl hukuki ilişkiye ait kararı inceleyen bölge adliye mahkemesi dairesinde yapılır.”

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa’nın 36. ve 138. maddelerine dayanılmış, Anayasa’nın 141. ve 142. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri gereğince Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ’un katılımlarıyla 29.1.2014 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Berrak YILMAZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, aralarında bağlantı bulunan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalarda, ikinci davanın açıldığı mahkeme tarafından verilen birleştirme kararıyla birinci davanın açıldığı mahkemenin bağlı olduğu ve bu karara karşı başvuru hakkının olmadığı bu nedenle bir mahkeme kararının diğerinden üstün tutulduğu belirtilerek kuralın, Anayasa’nın 36. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle itiraz konusu kural Anayasa’nın 141. ve 142. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

İtiraz konusu kuralla, aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalarda, ikinci mahkeme tarafından verilen birleştirme kararının, davanın gönderildiği birinci mahkemeyi bağlayacağı öngörülmektedir.

Anayasa’nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, “*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*” denilmektedir.

Anayasa’nın 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasa’ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri belirtildikten sonra, hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, genelge gönderemeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

Anayasa’nın 141. maddesiyle yargıya, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması görevi verilmiş; 142. maddesiyle de mahkemelerin kuruluşunun, görev ve yetkilerinin, işleyişinin ve yargılama usullerinin kanun ile düzenlenmesi öngörülmüş, usul

kanunlarının Anayasa'ya uygun olmak koşulu ile düzenlenmesi hususu kanun koyucunun takdirine bırakılmıştır. Bu bağlamda kanun koyucu, kamu yararı amacıyla kararların özelliklerine göre farklı kanun yolları öngörebilir yahut bazı kararlar için de hiçbir kanun yolu öngörmeyebilir. Zira Anayasa'da tüm mahkeme kararlarıyla ilgili mutlaka bir kanun yolunun öngörülmesine ilişkin hükme yer verilmemiştir.

Kanun, hukuk mahkemelerinde uygulanacak yargılama usullerini düzenlemektedir. Kanun'un 166. maddesinde düzenlenen davaların birleştirilmesi müessesesi, hukuk davalarında, ayrı ayrı açılmış davalar arasında maddede gösterilen anlamda bir bağlantı bulunması hâlinde, bu davaların birleştirilmesini öngören bir usul hukuku müessesesidir. İtiraz konusu kural ise aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalarda verilen birleştirme kararlarının, davanın gönderildiği birinci mahkemeyi bağlayacağını öngörmektedir. Kişiler arasındaki uyuşmazlıkların daha kısa süre içinde kesin bir şekilde çözümlenmesi, usul ekonomisi bakımından önemli olduğu gibi davanın taraflarını davaların uzaması nedeniyle oluşabilecek mağduriyetlere karşı korumak bakımından da önemlidir. Kanun koyucunun, itiraz konusu kuralla, uyuşmazlığın esasına ilişkin olmayan birleştirme kararlarının ilk davaya bakan mahkemeyi bağlayacağı kabul edilerek davaların görülmesi ve sonuçlandırılmasının hızlandırılmasını amaçladığı açıktır. Kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında, davaların hızlı bir şekilde görülmesi ve sonuçlandırılması için kamu yararı amacıyla kabul edilen itiraz konusu kuralda Anayasaya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Öte yandan, itiraz konusu kural davanın esasına ilişkin olmayan bir usul hukuku düzenlemesidir. Bu bağlamda, itiraz konusu kuralın, hâkimlerin görevlerini bağımsız olarak yürütmelerini, uyuşmazlığın esası hakkında Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermelerini engelleyen bir yönü bulunmadığı gibi yargı yetkisinin kullanılması bakımından mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat verilmesine yol açan bir yönü de yoktur.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 36., 138., 141. ve 142. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

12.1.2011 günlü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 166. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan "...ve bu karar, diğer mahkemeyi bağlar." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 27.3.2014 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili	Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN	Serdar ÖZGÜLDÜR

Esas Sayısı : 2014/5
Karar Sayısı : 2014/65

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

M. Emin KUZ